



Angels Landing, Misha de Ridder, 2004 - Courtesy Galerie Juliette Jongma

Misha de Ridder

Zoektocht naar het ongrijpbare

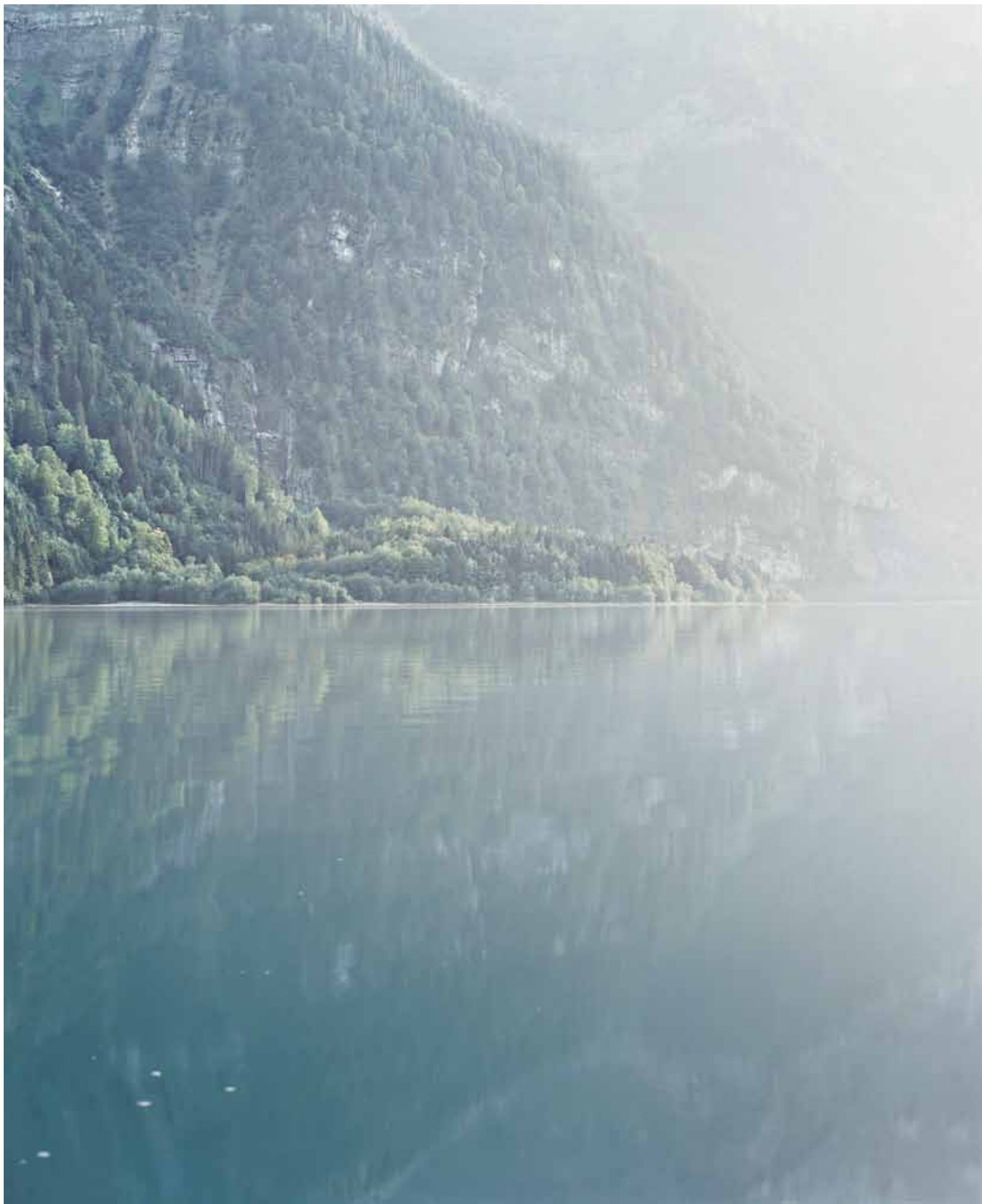
De landschappen van Misha de Ridder zijn ongrijpbaar. Op het eerste gezicht fraaie landschappen, maar waarin altijd iets wringt. Het gevoel dat er in je ooghoek iets gebeurt dat je net niet kunt zien. Wanneer je naar zijn foto's kijkt, bekruipt je het gevoel alsof de fotograaf stiekem een moment heeft gevangen wat niemand mocht zien. →

Opleiding: HKU, Utrecht en propedeuse filosofie op de UVA • Stage: Reinier Gerritsen
Geboren: Alkmaar • Opgegroei: Drenthe • Geïnspireerd door: filosofisch essay 'Oog en geest' van Maurice Merleau-Ponty
Boeken: Abendsonne, Solstice, Dune, Wilderness en Sightseeing



Moon, Misha de Ridder, 2011 - Courtesy Galerie Juliette Jongma







Bärentritt, Misha de Ridder, 2009 - Courtesy Galerie Juliëtte Jongma →



11 38 AM PST, Misha de Ridder, 2003 - Courtesy Galerie Juliette Jongma



“Als mens heb je een lichaam, weet je dat je sterfelijk bent en sta je op een bepaalde manier in verhouding tot de wereld. Dat heeft iets raadselachtigs. Je hebt het gevoel dat je misschien niet alles kunt waarnemen. Tegelijkertijd zie je wel heel veel. Er zijn bepaalde dingen die iets bij je teweeg brengen, die je bewegen om iets te doen. Bij mij is dat vaak het licht. Ik ben erg geïnteresseerd in licht en tijd. Dan kom je dus al snel uit bij fotografie. Dat medium heeft voor mij iets magisch. Ik kom nog uit de tijd van de donkere kamer. Ik werd verliefd op de fotografie toen ik mijn vader in de badkamer fotootjes zag afdrukken. Hij gooide een velletje in een plastic bak en poef, zag je het beeld opkomen. De bedwelmende geur van chemicaliën, het is een beetje toveren in je huis. Deels wetenschappelijk en deels beeldend.

Mijn fotografie heeft voornamelijk de natuurlijke landschappen als onderwerp, maar het begon met het boek *Sightseeing* over stedelijke landschappen. Het boek ontstond toen ik met mijn zakcamera, een Yashica T5, door mijn nieuwe woonplaats Amsterdam fietste. De foto's zijn vanaf de fiets heel vrij en onbevooroordeeld geschoten. Een spontaan boek waarin ik direct mijn beeldtaal neerzette. Het was het eerste boek waarin ik grip kreeg op mijn idioom. De stadslandschappen zijn heel anekdotisch. Het zijn in wezen allemaal kleine verhaaltjes, maar ik wilde graag beelden maken met een open betekenis. Zodat mensen meer ruimte krijgen om zelf in te vullen wat het zou moeten zijn. Toen ben ik aan de slag gegaan met het natuurlijke landschap. De natuur is a priori betekenisloos. Het is in feite niets, het betekent ook niets. Alles wat het is, dat leggen wij erin. Wij gaan naar dat landschap met een mentaal rugzakje waarop we alle beelden die wij van de natuur willen zien projecteren. Dat komt voort uit onze programmering als mens. We hebben een enorme culturele bagage met betrekking tot de natuur. Alles wat we hebben gezien zoals schilderijen en films maken daar deel van uit. We moeten ons verhouden tot de natuur vanuit ons instinct. Iedereen weet dat de natuur mooi is. De natuur betekent absoluut iets voor ons, zeker voor de stedelijke mens. We moeten ons op een bepaalde manier tot de natuur verhouden. Die vraagstelling wordt steeds belangrijker naarmate de wereld steeds meer verstedelijkt. Tegelijkertijd sneeuwt de natuur onder in dat culturele beeld wat daaronder ligt. Het is juist goed om te kijken hoe de natuur nu werkelijk is. Op een nieuwe manier naar dat natuurlijke landschap kijken. Dan kom je ook op een beeld als een zonsondergang, een cliché wat al miljoen keer is gefotografeerd en wat iedereen al gefotografeerd heeft. De kunst is om opnieuw naar die zonsondergang te kijken. Wat is daar nu werkelijk de schoonheid en de betekenis van? Dat is wat ik elke keer probeer. Bij elk beeld stel

“Ik werd verliefd op de fotografie toen ik mijn vader in de badkamer fotootjes zag afdrukken”

ik mezelf steeds opnieuw dezelfde vragen. Wat is mijn bagage, wat ken ik? Hoe kan ik dat vernieuwen? Hoe kan ik opnieuw kijken, hoe kan ik anderen opnieuw leren kijken naar dat landschap? Oppervlakkig gezien is mijn werk natuurlijk heel esthetisch, maar tegelijkertijd zit er onder die esthetiek altijd iets anders, die vraagstelling. Ik hoop dat we daardoor ook opnieuw gaan denken over het natuurlijke landschap. Vanuit die gedachte ben ik aan de slag gegaan, wat heeft geresulteerd in het boek *wildernis*.

Toen ik net student was op de academie in Utrecht ging ik met de auto op vakantie naar Frankrijk. Onderweg zag ik steeds fantastische bergen en bij iedere bocht was er weer een nieuw fantastisch landschap. Toen ik met mijn volgeschoten film thuis kwam, had ik eigenlijk alleen maar een film vol met bergen. Het zei me eigenlijk helemaal niks. Het gaf niet de ervaring weer die ik had toen ik daar was. Die sensatie en ervaring van het daar zijn, daar ben ik naar op zoek gegaan. Hoe vertaal je die ervaring naar beeld. Hoe kun je dat waanzinnige landschap en dat magische moment vastleggen? Hoe geef je die stemming weer? Dat is een belangrijk aspect. In mijn beelden ga ik op zoek naar de betekenis van een plek en die mix ik met mijn culturele bagage. Het is altijd een mix van mij, de wereld en wat die plek nu werkelijk is. Uiteindelijk leidde mijn zoektocht naar het uiterste noorden van Noorwegen. Het landschap daar begeeft zich op de grens van het bestaan, van het leven. De dood voelt heel dichtbij. Op een gegeven moment zie je dingen gebeuren in het landschap die je niet kunt fotograferen. Het manco van fotografie is dat je alleen maar 'zien' hebt en met dat beeld moet je proberen ook die andere zintuigen te prikkelen. Ik heb dat proberen te vangen in de film *Golden*. Je ziet een warm rotslandschap met een meertje waarop ijs ligt met een klein wak. De film duurt 8 minuten. Als de film begint is het landschap heel warm van het late licht van de ondergaande zon. Al snel verdwijnt het licht. Het grootste gedeelte van de film, zes minuten lang, is het donker. Er schijnt geen licht op het landschap. Het is heel stil. In het ijslandschap hoor je af en toe alleen een plopje van het water, of druppeltjes. Dan komt heel langzaam, vanuit de achtergrond in de bergen, het licht terug. Dat gebeurt zo subtiel en langzaam dat je het bijna niet ziet als je er naar kijkt. Je voelt het wel. Je voelt je stemming

veranderen. Op het moment dat er zon is, voel je je iets beter, iets warmer. Dat heb ik in die film proberen te vangen. Wanneer je in de winter naar het noorden van Noorwegen gaat, is het bijna de hele dag donker. Dat is heel raar. Het is er koud, er is overal sneeuw en ijs en dan is het ook nog donker. Wat dat bij je oproept is dat je lekker naar binnen wil, warm in je bed liggen, de houtkachel aan en eten. Vijf maanden duisternis, behoorlijk heftig. De zon komt niet op, maar van 11:00 tot 15:00 uur heb je een soort schemering waarin het blauwe licht, dat wij kennen als het blauwe uurtje, aanwezig is. Dat is mijn werkdag. De hemel krijgt allerlei verschillende blauwtinten. De magie van het blauwe uurtje zit hem in die tint blauw. De foto van de maan is precies het moment waarop twee soorten blauw het rood-blauw, het restlicht van de zon achter de horizon, dat mengt zich met het geelblauw, het maanlicht, dat geler is. Daardoor ontstaan er allerlei nuances van blauw. Dat beeld zit vol met blauwen. Blauw is een kleur die weinig voorkomt in de natuur. Het is iets wat schilders door de eeuwen heen heel erg gefascineerd heeft. Het pigment van het intense blauw ultramarijn haalde men vroeger uit de halfedelsteen Lapis lazuli. Die steen moest helemaal uit de mijn in Afghanistan gehaald worden en was dus heel kostbaar. Het werd in de Gouden Eeuw alleen gebruikt om de jurk van Maria te schilderen.

“Het manco van fotografie is dat je alleen maar ‘zien’ hebt en met dat beeld moet je proberen ook die andere zintuigen te prikkelen”

Een soort hemelsteen. Voor mij is er een connectie tussen de blauwe steen en de blauwe hemel. Dat is één van de dingen waar de foto over gaat. Toevallig is het klimaat in Nederland keurig verdeeld in vier redelijk te onderscheiden seizoenen. Je hebt even winter dan is het koud, lente, zomer, herfst. In de winter is het wat donkerder en in de lente wat lichter. Het lijkt bijna allemaal te toevallig. Het weer is niet te extreem, maar er gebeurt wel wat. Wanneer je dan naar het hoge noorden gaat, voel je ineens wat de grenzen zijn van je bestaan. Op het moment er in de winter in Noorwegen iets mis gaat dan is het meteen levensbedreigend. In 10 minuten tijd kan fantastisch zonnig weer omslaan in een sneeuwstorm en dan waait het gewoon 10 keer zo hard. Dat kun je je bijna niet voorstellen. Zelfs lokale inwoners worden soms overvallen door het weer en verongelukken regelmatig. Die kwetsbaarheid heb ik proberen weer te geven in het Solstice. Uiteindelijk

komt het allemaal uit op het vraagstuk van de dood, wat ook een mysterie is. Er is geen leven zonder dood. Iedereen moet daar op een bepaalde manier iets mee aangaan. Tegelijkertijd moet je leven natuurlijk niet in dienst staan van de dood, maar je moet het een plek geven. Door die natuur heb ik het gevoel dat ik dicht bij het mysterie kom. Wat die dood is en wat ik als mens eigenlijk beteken.

Je tijdsbesef dat hier heel ordelijk lijkt, wordt in Noorwegen helemaal overhoop gegooid. De tijd klopt niet meer en dat beïnvloed je stemming. Tijd is één van de grote mysteries van het bestaan. We meten de tijd wel met een klok, maar de belevingstijd is heel iets anders dan het mechanisch meten van tijd. Je kunt je zelfs soms al bijna niet meer voorstellen wat je gisteren allemaal gedaan hebt en dat jij dat was die dat gisteren allemaal gedaan hebt. We missen steeds iets onuitspreekbaars, er is telkens iets wat we niet zien en steeds net buiten ons blikveld ligt. De wetenschap heeft een wereldbeeld geschapen waarmee we de wereld praktisch te lijf kunnen, maar tegelijkertijd moeten we heel erg alert zijn dat het analytische niet de overhand krijgt. Wanneer je de wereld determineert, onttover je de wereld tegelijkertijd. Ik denk dat we terug moeten naar een wereld waarin ook dingen zijn die niet te vangen zijn in diagrammen of een kaart. Alles wordt een soort rekensom. Kapitalisme heeft een hoge vlucht genomen met de komst van de spreadsheet. Op het moment dat je de wereld in het model van een spreadsheet kunt vangen lijkt alles logisch. Alle acties die je onderneemt, krijgen op het moment dat het klopt in een spreadsheet een bepaalde waarheid. De waarheid van de rekenkunst. We zien wetenschap bijna als een religieus geheel waar vanuit we alles maar kunnen verklaren. Met mijn fotografie wil ik een zo open mogelijk beeld geven. Ik probeer er iets in te leggen dat van alles oproept. Dat je erin op kunt gaan en dingen kunt beleven zonder dat ik de kijker daarin vastleg. Dat is wat ik wil. Ik wil geen filosofie verkondigen, niet zeggen hoe de wereld in elkaar zit, met of zonder god. Het enige wat ik wil laten zien is dat wanneer je je bewust bent van datgene dat je net niet grijpen kunt, waar onze geest te beperkt voor is, dat daar een soort bron van geluk in zit. Ik hoop dat als mensen naar mijn werk kijken even alles vergeten wat ze moeten. Even contact maken met wat er gewoon is. Uiteindelijk is dat geruststellend. Voor de stadsmens die niet is opgegroeid in de natuur is de natuur altijd waanzinnig en overweldigend. Het boezemt je enorme angst in, je voelt de onbekende krachten die groter zijn dan jezelf. Tegelijkertijd ligt er ook een soort troost in besloten en kan het je steun geven, heel wonderlijk.” ■